

Cuprins

Cuvânt-înainte	XV
Capitolul I. Instituții politice	1
Secțiunea 1. Explicații introductive.....	1
§1. Considerații generale privind noțiunea de „instituții”	1
1.1. Accepțiunea comună a noțiunii de „instituții”	1
1.2. Clasificarea instituțiilor	2
1.3. Accepțiunea juridică a noțiunii de „instituții”	3
§2. Noțiunea de „instituții politice”	4
Secțiunea a 2-a. Relația dintre „instituțiile politice” și „instituțiile juridice”	6
Secțiunea a 3-a. Importanța analizei instituțiilor politice	7
Capitolul II. Teoria puterii	10
Secțiunea 1. Organizarea statală a puterii.....	10
§1. Noțiunea de putere de stat.....	10
§2. Relația popor – stat	12
§3. Relația stat – putere de stat – putere politică.....	12
§4. Puterea politică și puterea de stat.....	13
Secțiunea a 2-a. Legitimitatea puterii de stat.....	13
§1. Teorii teocratice	13
1.1. Teoria dreptului divin supranatural	13
1.2. Teoria dreptului divin providențial.....	13
§2. Teorii democratice.....	14
2.1. Teoria suveranității populare.....	14
2.2. Teoria suveranității naționale	14
Secțiunea a 3-a. Trăsăturile generale ale puterii de stat.....	15
Secțiunea a 4-a. Teoria separației puterilor	15
§1. Apariție.....	15
§2. Conținut.....	16
§3. Criticile teoriei separației puterilor	17
Secțiunea a 5-a. Reglementarea principiului separației puterilor în constituțiile actuale ale statelor	18
Capitolul III. Partidele politice în sistemul constituțional	22
Secțiunea 1. Apariția și evoluția partidelor politice	22
Secțiunea a 2-a. Conceptul de partid politic	24
§1. Definiții propriu-zise	25
§2. Definiții sintagme	25
§3. Definiții formulate de actele normative	26
§4. Noțiuni conexe celei de „partid politic”	27
Secțiunea a 3-a. Partidele politice ca asociații.....	27
Secțiunea a 4-a. Partidele politice ca subiecte de drept.....	28

§1. Subiecte de drept public	28
§2. Subiecte de drept constituțional	28
Secțiunea a 5-a. Compoziția partidelor politice	29
Secțiunea a 6-a. Scopul partidelor politice	29
Secțiunea a 7-a. Rolul partidelor politice	32
Secțiunea a 8-a. Clasificarea partidelor politice	33
§1. Criteriul apartenenței membrilor la o anumită credință, ideal sau interes	33
§2. Criteriul căilor folosite pentru rezolvarea marilor probleme politice	34
§3. Criteriul compoziției partidelor	35
§4. Criteriul disciplinei votului membrilor de partid	36
§5. Criteriul originii partidelor	36
Secțiunea a 9-a. Pluralism politic și pluripartidism	36
§1. Pluralism politic	36
§2. Pluripartidism	37
§3. Bipartidism	38
§4. Partid dominant	38
Secțiunea a 10-a. Partidele politice în România	39
§1. Istoric	39
§2. Actualitate	39
Secțiunea a 11-a. Finanțarea partidelor politice	40
§1. Finanțarea publică (gubernamentală)	41
1.1. Finanțarea publică directă	41
1.2. Finanțarea publică indirectă	43
§2. Finanțarea privată (negubernamentală)	44
§3. Controlul finanțării	46
Secțiunea a 12-a. Partidele politice la nivelul Uniunii Europene	47
Capitolul IV. Teoria statului (Concept, apariția statului, legitimitatea, funcțiile și elementele statului)	52
Secțiunea 1. Diverse abordări în definirea conceptului de stat	52
§1. Abordarea teologică	52
§2. Abordarea filozofică	53
2.1. Teoria patriarhală	53
2.2. Teoriile contractualiste	53
2.3. Școala filozofică germană	55
2.4. Teoriile marxiste	55
§3. Abordarea sociologică	55
§4. Abordarea juridică	56
4.1. Statul, concept interdisciplinar	56
4.2. Statul ca subiect de drept	56
4.3. Statul ca persoană juridică	57
4.4. Statul ca ordine juridică	57
Secțiunea a 2-a. Definiția statului	58
Secțiunea a 3-a. Apariția statului modern. Etapele formării statului	60
§1. Formarea statului	60
§2. Statul absolutist	62

§3. Statul național	62
Secțiunea a 4-a. Esența și legitimitatea statului.....	63
§1. Esența statului	63
§2. Statul ca instrument de dominare	63
§3. Conceptul de legitimitate a statului	64
§4. Originea puterii de stat	64
§5. Justificarea autorității statului	65
Secțiunea a 5-a. Funcțiile statului.....	65
§1. Concept	65
§2. Clasificarea funcțiilor statului.....	66
Secțiunea a 6-a. Elementele statului.....	67
§1. Teritoriul	67
§2. Populația.....	68
§3. Suveranitatea.....	68
3.1. Suveranitate a poporului.....	69
3.2. Suveranitate națională	70
3.3. Definiția suveranității	71
Capitolul V. Teoria statului (Forma de stat, caracterele statului român și organizarea lui administrativă)	74
Secțiunea 1. Forma de guvernământ	74
§1. Noțiune.....	75
§2. Monarhia	76
2.1. Monarhia absolută	76
2.2. Monarhia constituțională.....	76
2.3. Monarhia parlamentară dualistă	77
2.4. Monarhia contemporană.....	77
§3. Republica	77
3.1. Republica parlamentară	77
3.2. Republica prezidențială	77
Secțiunea a 2-a. Structura de stat.....	78
§1. Noțiune	78
§2. Statul unitar.....	78
§3. Statul federal	79
§4. Asociațiile de state	80
4.1. Uniunile personale.....	80
4.2. Uniunile reale	80
4.3. Confederațiile de state	80
Secțiunea a 3-a. Caracterele statului român.....	81
§1. Stat național	81
§2. Stat unitar și indivizibil	82
§3. Stat suveran și independent.....	83
§4. Stat de drept	83
§5. Stat democratic și social.....	84
Secțiunea a 4-a. Organizarea administrativă a teritoriului României	85
§1. Noțiune.....	85

§2. Unitățile administrativ-teritoriale ale României	85
2.1. Comuna	86
2.2. Orașul	86
2.3. Județul	86
Capitolul VI. Sistemul electoral.....	90
Secțiunea 1. Drepturile electorale.....	90
Secțiunea a 2-a. Dreptul de vot.....	91
§1. Scurt istoric	91
§2. Situația actuală.....	92
§3. Regimul juridic al dreptului de vot. Trăsăturile votului.....	95
Secțiunea a 3-a. Dreptul de a fi ales	98
§1. Scurt istoric	99
§2. Beneficiarii dreptului de a fi ales. Regim juridic.....	100
Secțiunea a 4-a. Dreptul de a fi ales în Parlamentul European.....	103
§1. Condițiile aderării României la Uniunea Europeană	103
§2. Terminologie. Natura juridică a drepturilor electorale la nivelul Uniunii Europene	104
§3. Dreptul de a alege membrii Parlamentului European	105
§4. Dreptul de a fi ales membru al Parlamentului European	107
§5. Incompatibilități ale mandatului de parlamentar european.....	108
Secțiunea a 5-a. Tipuri de sisteme electorale	110
§1. Sistemul majoritar	110
1.1. Scrutinul uninominal în unul sau două tururi	110
1.2. Scrutinul de listă în unul sau două tururi.....	112
§2. Sistemul reprezentării proporționale	114
§3. Sisteme mixte.....	115
3.1. Sistemul înrudirilor.....	115
3.2. Sistemul prin compensare.....	115
3.3. Sistemul german al buletinului dublu	116
Secțiunea a 6-a. Organizarea și desfășurarea alegerilor în România.....	116
§1. Cadrul legal.....	116
§2. Stabilirea datei alegerilor	117
§3. Stabilirea numărului, delimitarea și numerotarea circumscripțiilor electorale	117
§4. Întocmirea listelor electorale și a registrului electoral.....	118
§5. Constituirea birourilor și a oficiilor electorale.....	118
§6. Constituirea secțiilor de votare	120
§7. Propunerea candidaturilor	121
§8. Întocmirea buletinelor și a ștampilelor de vot	122
§9. Campania electorală	124
§10. Desfășurarea votării.....	125
§11. Stabilirea rezultatelor votării și atribuirea mandatelor	127
11.1. Stabilirea rezultatelor votării	127
11.2. Atribuirea mandatelor.....	127

Capitolul VII. Referendumul.....	133
Secțiunea 1. Noțiune.....	133
Secțiunea a 2-a. Tipuri de referendum.....	134
Secțiunea a 3-a. Regimul juridic al referendumului în România.....	137
Secțiunea a 4-a. Procedura organizării referendumului în România	141
§1. Procedura referendumului consultativ la nivel național.....	141
§2. Procedura referendumului pentru revizuirea Constituției.....	144
§3. Procedura referendumului pentru demiterea Președintelui României	144
§4. Procedura organizării referendumului local	145
Secțiunea a 5-a. Natura juridică a decretului de stabilire a referendumului național consultativ în România	148
Secțiunea a 6-a. Consecințele organizării unui referendum național consultativ	149
Capitolul VIII. Parlamentul (Apariție, competențe, structură)	153
Secțiunea 1. Apariția Parlamentului	153
Secțiunea a 2-a. Principiile parlamentarismului	154
§1. Principiul suveranității naționale	154
§2. Principiul autonomiei Parlamentului.....	154
§3. Principiul reprezentativității.....	155
Secțiunea a 3-a. Competențele Parlamentului	155
§1. Precizări generale	155
§2. Competența de legiferare	157
§3. Competența de stabilire a direcțiilor statale și juridice principale ale activității sociale, politice, economice și culturale.....	157
§4. Competența de alegere, formare, numire, avizare sau revocare a unor autorități statale.....	157
§5. Competența de control parlamentar	158
5.1. Controlul prin întrebări și interpelări.....	159
5.2. Controlul prin moțiuni.....	159
5.3. Controlul prin comisii parlamentare.....	159
5.4. Controlul prin dări de seamă, rapoarte, mesaje și programe.....	159
5.5. Controlul prin rezolvarea petițiilor cetățenilor	160
5.6. Controlul prin intermediul Avocatului Poporului (Ombudsman-ului)	160
5.7. Controlul prin dreptul parlamentarilor de a cere informații sau lămuriri necesare	160
§6. Competența de conducere în politica externă.....	161
§7. Competența de organizare internă.....	161
7.1. Parlamentul își stabilește propriul regulament de organizare și funcționare	161
7.2. Parlamentul își adoptă propriul buget.....	161
7.3. Parlamentul își reglementează propriul statut	162
7.4. Parlamentul își stabilește propriile organe de conducere	162
Secțiunea a 4-a. Structura Parlamentului.....	162
Secțiunea a 5-a. Monocameralism sau bicameralism?	165

Capitolul IX. Parlamentul (Organizare, funcționare, statut, dizolvare)	171
Secțiunea 1. Structurile de lucru ale Parlamentului.....	171
§1. Precizări generale	171
§2. Grupurile politice parlamentare	172
§3. Birourile	173
§4. Comisiile parlamentare	174
Secțiunea a 2-a. Modalitatea de lucru a Parlamentului.....	174
Secțiunea a 3-a. Funcționarea Parlamentului	176
§1. Mandatul Parlamentului.....	176
§2. Sesiunea.....	176
§3. Ședințele.....	177
Secțiunea a 4-a. Statutul deputaților și al senatorilor	177
§1. Mandatul parlamentarului.....	178
§2. Incompatibilități și imunități	178
2.1. Incompatibilități	178
2.2. Imunitatea	179
Secțiunea a 5-a. Dizolvarea Parlamentului.....	184
§1. Dizolvarea Parlamentului este o sancțiune?	184
§2. Cine poate dizolva Parlamentul.....	185
§3. Actul de dizolvare a Parlamentului	187
§4. Când nu poate fi dizolvat Parlamentul	188
Capitolul X. Parlamentul (Actele Parlamentului)	193
Secțiunea 1. Actele Parlamentului.....	193
§1. Legile.....	194
§2. Moțiunile.....	194
§3. Hotărârile	195
Secțiunea a 2-a. Desfășurarea procesului legislativ.....	196
§1. Inițiativa legislativă	198
§2. Avizarea proiectului de lege sau a propunerii legislative	199
§3. Examinarea și avizarea proiectelor și a propunerilor legislative în cadrul comisiilor permanente	200
§4. Includerea proiectului de lege sau a propunerii legislative pe ordinea de zi a ședinței	203
§5. Dezbateră în plen	203
5.1. Dezbateră generală	204
5.2. Dezbateră pe texte	204
§6. Votarea legii.....	205
§7. Întoarcerea legii la prima Cameră sesizată	206
Capitolul XI. Puterea executivă.....	210
Secțiunea 1. Caracterizare generală.....	210
§1. Terminologie.....	210
§2. Rolul puterii executive	211
Secțiunea a 2-a. Structura puterii executive	213
§1. Executivul monocefal.....	213
§2. Executivul bicefal.....	214

§3. Structura puterii executive în România.....	214
Secțiunea a 3-a. Componenta puterii executive.....	215
§1. Caracterizare generală.....	215
§2. Componenta puterii executive în România.....	217
Secțiunea a 4-a. Guvernul României.....	217
§1. Procedura numirii.....	217
§2. Mandat.....	220
§3. Organizare și funcționare.....	221
§4. Statutul membrilor.....	222
§5. Actele Guvernului.....	223
5.1. Ordonanțele.....	223
5.2. Ordonanțele de urgență.....	224
5.3. Distincția dintre ordonanțe și ordonanțe de urgență.....	224
5.4. Hotărârile.....	225
Secțiunea a 5-a. Delegarea legislativă.....	226
§1. Caracterizare generală.....	226
§2. Delegarea legislativă în România.....	227
2.1. Specificul ordonanțelor și al ordonanțelor de urgență emise de Guvern pe calea delegării legislative.....	229
2.2. Angajarea răspunderii Guvernului.....	230
Secțiunea a 6-a. Răspunderea membrilor Guvernului.....	234
§1. Răspunderea politică.....	234
§2. Răspunderea juridică.....	235
Capitolul XII. Șeful de stat.....	243
Secțiunea 1. Caracterizarea instituției șefului de stat.....	243
§1. Caracterizare generală.....	243
§2. Evoluția instituției șefului de stat în România.....	244
Secțiunea a 2-a. Desemnarea șefului de stat.....	246
§1. Procedura desemnării.....	246
§2. Desemnarea Președintelui României.....	249
Secțiunea a 3-a. Mandatul șefului de stat.....	249
§1. Caracterizare generală.....	249
§2. Mandatul Președintelui României.....	250
Secțiunea a 4-a. Funcțiile și atribuțiile șefului de stat.....	253
§1. Funcțiile șefului de stat.....	253
1.1. Funcția de reprezentare.....	253
1.2. Funcția de garant al independenței naționale și al integrității teritoriale a țării.....	253
§2. Atribuțiile șefului de stat.....	254
§3. Funcțiile Președintelui României.....	254
3.1. Reprezentarea statului.....	254
3.2. Garantarea independenței naționale, a unității și a integrității teritoriale a țării.....	255
3.3. Mediarea între puterile statului și între stat și societate pentru a veghea la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice....	256

3.4. Garantarea îndeplinirii obligațiilor asumate de România față de Uniunea Europeană	258
§4. Atribuțiile Președintelui României	259
4.1. Atribuții în raporturile cu Parlamentul	259
4.2. Atribuții în raporturile cu Autoritatea judecătorească	261
4.3. Atribuții în raporturile cu Guvernul.....	263
4.4. Atribuții în raporturile cu Curtea Constituțională.....	263
4.5. Atribuții în raporturile cu structuri statale din domeniul apărării și securității țării.....	263
4.6. Alte atribuții	264
Secțiunea a 5-a. Actele șefului de stat	264
§1. Caracterizare generală	264
§2. Actele Președintelui României	265
2.1. Decretul	265
2.2. Mesajul	267
Secțiunea a 6-a. Răspunderea șefului de stat	270
§1. Caracterizare generală	270
§2. Răspunderea Președintelui României.....	271
2.1. Imunitatea Președintelui României.....	271
2.2. Răspunderea politică	272
2.3. Răspunderea penală.....	274
Capitolul XIII. Curtea Constituțională a României	280
Secțiunea 1. Scurt istoric	280
Secțiunea a 2-a. Scop.....	283
Secțiunea a 3-a. Judecătoria Curții Constituționale	284
§1. Numărul judecătorilor și condițiile de acces la funcție	284
§2. Numirea judecătorilor	286
§3. Mandatul judecătorilor	286
§4. Incompatibilități.....	287
§5. Răspunderea judecătorilor	287
§6. Imunitatea judecătorilor	287
§7. Independența și inamovibilitatea judecătorilor.....	287
Secțiunea a 4-a. Organizarea Curții Constituționale	288
§1. Președintele Curții Constituționale.....	288
§2. Plenul Curții Constituționale	288
§3. Magistratii asistenți ai Curții Constituționale	288
Secțiunea a 5-a. Atribuțiile Curții Constituționale	289
§1. Modalitățile de acces la Curtea Constituțională	289
1.1. Controlul actelor juridice.....	289
1.2. Controlul faptelor juridice	290
§2. Obiecția de neconstituționalitate.....	290
§3. Excepția de neconstituționalitate	291
§4. Alte atribuții ale Curții Constituționale	292
4.1. Controlul constituționalității tratatelor sau al altor acorduri internaționale.....	292

4.2. Controlul constituționalității regulamentelor Parlamentului.....	292
4.3. Controlul constituționalității inițiativelor de revizuire a Constituției.....	292
4.4. Controlul constituționalității inițiativelor legislative populare.....	292
4.5. Controlul Hotărârilor Camerelor Parlamentului.....	293
4.6. Controlul criteriilor constituționale pentru accesul în funcție, exercitarea și îndeplinirea atribuțiilor de Președinte al României.....	293
4.7. Controlul respectării procedurii de organizare și desfășurare a referendumului și confirmarea rezultatului acestuia.....	294
4.8. Controlul constituționalității activității partidelor politice.....	294
4.9. Soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice.....	294
Secțiunea a 6-a. Procedura în fața Curții Constituționale.....	296
§1. Reguli generale.....	296
§2. Reguli speciale.....	296
Secțiunea a 7-a. Actele Curții Constituționale.....	298
Capitolul XIV. Autoritatea judecătorească.....	303
Secțiunea 1. Organele autorității judecătorești.....	303
§1. Instanțele judecătorești.....	303
§2. Ministerul Public.....	305
§3. Consiliul Superior al Magistraturii.....	306
Secțiunea a 2-a. Puterea judecătorească.....	307
§1. Noțiunea de justiție.....	307
§2. Noțiunea de putere judecătorească.....	308
§3. Principiile pe baza cărora se realizează justiția.....	309
3.1. Principiul legalității.....	309
3.2. Principiul independenței justiției.....	310
3.3. Principiul accesului liber la justiție.....	311
3.4. Principiul unicității, imparțialității și egalității justiției pentru toate persoanele.....	312
3.5. Principiul dreptului la apărare.....	313
3.6. Principiul prezumției de nevinovăție.....	314
3.7. Principiul utilizării limbii oficiale și a limbii materne în justiție.....	315
3.8. Principiul justiției ca monopol de stat.....	316
3.9. Principiul publicității ședințelor de judecată.....	317
3.10. Principiul funcționării justiției pe criteriul ierarhiei.....	318
Secțiunea a 3-a. Raporturile juridice dintre autoritatea judecătorească și celelalte autorități publice.....	318
§1. Raporturile juridice cu Parlamentul.....	318
1.1. Raporturile puterii judecătorești cu Parlamentul.....	318
1.2. Raporturile Ministerului Public cu Parlamentul.....	318
1.3. Raporturile Consiliului Superior al Magistraturii cu Parlamentul.....	319
§2. Raporturile juridice cu Președintele României.....	319
2.1. Raporturile puterii judecătorești cu Președintele României.....	319
2.1.1. Numirea judecătorilor.....	319
2.1.2. Numirea pe unele funcții de conducere ale instanțelor.....	320

2.1.3. Acordarea grațierii individuale	320
2.2. Raporturile Ministerului Public cu Președintele României	320
2.2.1. Numirea procurorilor	320
2.2.2. Numirea pe unele funcții de conducere ale parchetelor	321
2.3. Raporturile Consiliului Superior al Magistraturii cu Președintele României	321
§3. Raporturile juridice cu Guvernul	321
3.1. Raporturile puterii judecătorești cu Guvernul	321
3.2. Raporturile Ministerului Public cu Guvernul	322
3.3. Raporturile Consiliului Superior al Magistraturii cu Guvernul	322
Secțiunea a 4-a. Răspunderea magistraților	322
§1. Precizări generale	322
§2. Răspunderea civilă	323
§3. Răspunderea penală	324
§4. Răspunderea disciplinară	324